

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра мовознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри мовознавства

доц. Гайдаєнко І.В.

«28» серпня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.3.8. «Українська діалектологія»

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

факультет української філології та журналістики

2017– 2018навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Українська діалектологія» для студентів спеціальності 035.01 Філологія (українська мова та література),

Розробники: Гайдаєнко І.В. кандидат філологічних наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мовознавства

Протокол від «28» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри мовознавства

(проф. Гайдаєнко І.В.)

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	Варіативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 035.01. Філологія (українська мова та література)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		семестр	
		4-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		18 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
56 год.	86 год.		
		Вид контролю: залік (диф.)	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить – 41% / 59 % (денна форма); 12% / 88 % (заочна форма).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу:

аналіз компетентісної переорієнтації мовної освіти, що базується на вільному володінні державної (української) мови; формування комунікативної компетентності студентів у площині сучасної філософії освіти; осмислення місця української мови у житті людини і суспільства, значення діалектного мовлення мешканців різних регіонів України, зокрема фонетичного і морфологічного аналізу діалектних груп, наріч.

Завдання курсу:

- **теоретичні:** знання з діалектології створюють теоретичну базу для глибокого розуміння процесів формування загальнонародної мови, підготовляють до поглибленого вивчення історичних явищ української мови; курс діалектології знайомить з фонетичними, морфологічними, синтаксичними, лексичними особливостями українських говорів – південно-східного, південно-західного і північного наріч, допомагає зрозуміти і простежити процеси багатогранного контактування народів – українського, російського, білоруського, польського, молдавського та ін.;
- **практичні:** глибокі знання особливостей говорів української мови, уміння їх спостерігати, по-науковому аналізувати, розмежовувати діалектні і літературні форми, допоможуть викладачам української мови як для з'ясування мовних явищ сучасної української літературної мови, так і для успішного подолання в мові учнів орфографічних і орфоепічних помилок, зумовлених місцевими говірками.

Засвоєння й опрацювання дисципліни сформує у студентів-лінгвістів такі

лінгвістичні компетенції:

- знання термінологічного апарату діалектології як розділу мовознавства;
- розуміння діалектного поділу сучасної української мови;
- визначення характерних фонетичних, лексичних та граматичних рис діалектів української мови;
- обізнаність з сучасними діалектологічними дослідженнями в україністиці та лінгвістичній науці в цілому.

Після засвоєння курсу студенти повинні вміти: 1) за фонетичними, лексичними та граматичними особливостями визначити, до якого з говорів української мови належить певний текст; 2) на слух визначити, носієм якого з говорів української мови є мовець, проаналізувавши його мовлення.

3. Програма навчальної дисципліни

Програма курсу діалектології складається з чотирьох розділів.

У першому, вступному розділі розглядаються основні поняття діалектології, її зв'язок з іншими дисциплінами, діалектна основа української літературної мови, практичне значення діалектології при викладанні української мови в школі, аналізуються етапи розвитку діалектологічної науки в Україні.

Для засвоєння цього розділу студентів треба ознайомитися з діалектологічними працями, в яких подаються спроби класифікації українських діалектів, необхідно коротко познайомитися з Лінгвістичними атласами української мови.

Другий і третій розділи – “Фонетика, граматики і лексика української діалектної мови”, “Діалектні групи і говори української мови” – є основними.

ФОНЕТИКА. Подається загальна характеристика українського вокалізму, висвітлюються відмінності у системах голосних фонем у діалектах української мови, зазначається склад голосних фонем говорів, особливості діалектного протиставлення голосних фонем.

Вокалізм. 1. Варіанти та відповідники фонем / і /, / е /, / о /, / и /, / а /, / у / в різних українських діалектах.

2. Явища афери, гіперизму в діалектах.

Консонантизм. 1. Загальна характеристика консонантизму українських діалектів.

2. Склад приголосних фонем у говорах.

3. Фонем / г /, / г /, / л /, / ф /, / дж /, / дз / та їх варіанти.

4. Палатальні приголосні / ж /, / ч /, / ш /, / дж / у частині говорів.

5. Диспалаталізація / р /, / ц / у різних позиціях.

6. Взаємоперехід приголосних звуків.

7. Явища асиміляції, протези, епентези, метатези в діалектах.

Опанувавши особливості голосних і приголосних звуків, слід приступити до вивчення відмінностей українських діалектів у системі наголошування. Українська народнорозмовна, як і літературна, мова в основному має динамічний (рухомий) наголос, за винятком лемківських говірок, в яких наголос сталий – на передостанньому складі з кінця.

МОРФОЛОГІЯ. Розглядаються спільні і відмінні риси морфології говорів, різновиди морфологічних відмінностей української діалектної мови: а) зумовлені особливостями фонетики місцевих діалектів; б) викликані різними напрямками граматичної аналогії (індукції).

Діалектні відмінності іменника, прикметників; особливості творення, вимови і відмінювання числівників у діалектах.

Діалектні відмінності займенників, дієслівних форм (форми інфінітива, теперішнього часу, майбутнього часу тощо). Діалектні відмінності в наголошуванні займенників і дієслів.

Діалектні особливості невідмінюваних частин мови.

СИНТАКСИС. Діалектна диференціація в синтаксичній системі української мови. Діалектні відмінності в інтонації і ритмі речень.

Розглядається будова простого речення в українських говорах, діалектні особливості у вираженні підмета, присудка, додатка, означення, обставинних слів.

При розгляді особливостей будови складного речення особливу увагу звертають на діалектні сполучники – сполучники і сполучні слова *коби, кобись, коб, кедь, ож, же, жеби* та ін. у півд.

ЛЕКСИКА. Загальна характеристика лексики українських діалектів. Спільні і відмінні елементи в лексиці українських діалектів.

Діалектні відмінності непротиставні (наявність у певному діалекті слів, відсутніх в інших діалектах у зв'язку з відсутністю відповідних предметів) і протиставні – а) власне

лексичні (*хата – хижа, півень – когут*); б) семантичні (*хвиля – погода, вино – виноград, диня – гарбуз*) та ін.

Діалектна лексика з погляду її походження: а) слова спільнослов'янські (*перст – палець, гумно – тік, вивірка – білка*); б) вузькі діалектизми суто місцевого походження (*визір – вікно, сон – соняшник, кяхи – кукурудза*); в) слова, запозичені з інших мов, але невідомі в літературній мові (*маржина – худоба, тазда – господар, хазяїн*).

Проникнення в діалекти слів із діалектів суміжних мов: а) з польської, словацької, угорської, румунської, молдавської та ін.; б) з білоруської, російської, польської (півн. говори); в) з російської, частково молдавської, болгарської, тюркських мов (під.-сх. говори).

Багатство діалектної мови на слова, що належать до спеціальних галузей господарства, економіки і побуту певного краю. Нетермінологічна лексика діалектів.

ДІАЛЕКТНІ ГРУПИ І ГОВОРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (третій розділ).

Північна (поліська), південно-західна і південно-східна діалектні групи української мови і їх взаємовідносини. Говори Середньої Наддніпрянщини як основа української літературної мови.

Північні (поліські) діалекти, межі поширення їх, головні особливості. Групування північних діалектів: а) східнополіські; б) середньополіські; в) західнополіські.

Південно-західні діалекти, межі поширення їх, особливості. Групування південно-західних діалектів: а) волинсько-подільські говори; б) галицько-буковинські; в) карпатська група говорів.

Південно-східні діалекти, межі поширення їх, головні особливості. Питання про походження південно-східних діалектів. Групування південно-східних діалектів: а) говори Середньої Наддніпрянщини; б) слобожанські говори; в) степові говори.

Найважливіші фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні особливості діалектних груп.

Четвертий розділ – “Методи збирання і дослідження діалектів” – знайомить студентів з методикою збирання і дослідження діалектних матеріалів, з проблемами лінгвістичної географії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі										
		л	п	ла б	ін д	с.р	усього	л	п	лаб	інд	с.р
Змістовий модуль. Діалектні відмінності української мови у фонетиці, морфології, синтаксисі та фразеології. Українські наріччя.												
Вступ. Предмет і завдання діалектології	10	2	2			6	6					6
Мова і територіальні діалекти	4	2	2				6					6
Короткі відомості з історії української діалектології	6					6	6					6
Фонетика. Особливості діалектного вокалізму	10	2	2			6	6					6
Фонетика. Загальна характеристика українського діалектного консонантизму. Склад приголосних фонем у говорах	10	2	2			6	6					6
Морфологія. Відмінності між українськими діалектами на морфологічному рівні Дієслово. Діалектні явища у дієслівних формах Діалектні особливості невідмінюваних частин мови	12	4	2			6	18					18
Синтаксис. Діалектна диференціація української мови на синтаксичному рівні. Діалектні відмінності у структурі простого і складного речення	12	2	2			8	12					12
Типи діалектних відмінностей у лексиці.	10	2	2			6	6					6
Українські наріччя. Територіальні і соціальні діалекти	4	2	2				8	1	1			6
Діалектні відмінності у фразеології.	6					6	6					6
Діалектні групи українських говорів, їх картографічні межі	6					6	10	1	1			8
Усього годин	90	18	16			56	90	2	2			86

5. Змістові модулі навчальної дисципліни

Змістовий модуль

Діалектні відмінності української мови у фонетиці, морфології, синтаксисі та фразеології.
Українські наріччя.

Лекційний модуль

Вступ. Предмет і завдання діалектології.

Мова і територіальні діалекти.

Фонетика. Особливості діалектного вокалізму.

Фонетика. Загальна характеристика українського діалектного консонантизму. Склад приголосних фонем у говорах.

Морфологія. Відмінності між українськими діалектами на морфологічному рівні

Синтаксис. Діалектна диференціація української мови на синтаксичному рівні. Діалектні відмінності у структурі речення.

Типи діалектних відмінностей у лексиці.

Українські наріччя. Територіальні і соціальні діалекти

Практичний модуль

Вступ. Предмет і завдання діалектології.

Мова і територіальні діалекти

Фонетика. Загальна характеристика українського діалектного вокалізму. Відмінності у системі голосних фонем українських діалектів.

Фонетика. Особливості діалектного консонантизму.

Морфологія. Різновиди морфологічних відмінностей української діалектної мови.

Синтаксис. Діалектна диференціація української мови на синтаксичному рівні. Діалектні відмінності у структурі простого і складного речення.

Типи діалектних відмінностей у лексиці.

Українські наріччя. Наріччя й говори української мови.

Модуль самостійної роботи

Вступ. Предмет і завдання діалектології

Короткі відомості з історії української діалектології

Фонетика. Особливості діалектного вокалізму

Фонетика. Загальна характеристика українського діалектного консонантизму. Склад приголосних фонем у говорах

Морфологія. Відмінності між українськими діалектами на морфологічному рівні

Дієслово. Діалектні явища у дієслівних формах

Діалектні особливості невідмінюваних частин мови

Синтаксис. Діалектна диференціація української мови на синтаксичному рівні. Діалектні відмінності у структурі простого і складного речення

Типи діалектних відмінностей у лексиці.

Діалектні відмінності у фразеології.

Діалектні групи українських говорів, їх картографічні межі

6. Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу (упровадження комп'ютерної підтримки – схеми, презентації до лекцій, таблиці, зразки аналізу, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань; співбесіда, бесіда).

7. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються методи усного й письмового контролю, які сприятимуть підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та письмовому методам контролю.

З метою вдосконалення навчального процесу робота студентів з дисципліни “Українська діалектологія” може оцінюватися за рейтинговою системою.

Сутність модульної форми контролю полягає в тому, що контрольні заходи проводяться після закінчення логічно завершеної частини (модуля) лекційних, практичних занять та самостійної роботи, а їх результати враховуються при виставленні підсумкової оцінки.

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

1	2	3
Рівень, шкала ECTS, оцінка	Теоретична підготовка	Практичні вміння й навички
відмінно 90-100 А	Відповідь студента відзначається логічністю, вичерпністю викладу матеріалу, що становить зміст курсу, вмінням висловити й мотивувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених-діалектологів. Студент знає повний обсяг запропонованого в курсі матеріалу. Він опрацював рекомендовану до курсу наукову літературу й теми, відведені на самостійне вивчення. Відповідь його зв'язана, послідовна й аргументована.	Студент демонструє вміння підтверджувати теоретичний виклад матеріалу прикладами; ою транскрипцією з дотриманням орфоепічних та інтонаційних норм, розуміти й відтворювати діалектні тексти в усній і письмовій формі; визначати й пояснювати смисл висловлювання народного мовлення; робити морфологічний та синтаксичний аналізи текстів; висловлювати свою думку, добираючи мовні одиниці з живого розмовного мовлення; удосконалює навички розрізняти говори однієї діалектної групи від іншої, вказуючи на їхні характерні особливості (діалектний вокалізм, консонантизм,

		морфологічні відмінності, синтаксичні особливості тексту, його лексичне і фразеологічне наповнення тощо).
добре 82-89 В 74-81 С	Відповідь студента повна й аргументована, спирається на праці діалектологів кін. XIX – XX ст. і сучасних дослідників. Студент знає весь обсяг запропонованого в курсі матеріалу, проте помиляється у неprinципових моментах при викладі теорії. Він ознайомився і знає основну рекомендовану літературу до дисципліни та вивчив теми, винесені на самостійне опрацювання. Відповідь його логічна, викладена правильною літературною мовою.	Під час відповідей студент добирає приклади з різних діалектних груп, аналізує тексти, робить правильні висновки.
задовільно 64-73 Д 60-63 Е	Відповідь студента є неповною і недостатньо аргументованою. Студент виконав завдання, що пропонуються на самостійне опрацювання лише частково. Він знає значну частину матеріалу, запропонованого в курсі, але ці знання мають несистемний характер.	Під час виконання різної складності завдань студент виконує роботу за зразком (інструкцією), але з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи.
незадовільно 35-59 FХ 1-34 F	У студента відсутні знання матеріалу з дисципліни. Він частково відповідає на поставлені запитання, але сам не спроможний викласти теоретичний матеріал і підкріпити його прикладами. Студент не виконав вимоги програми, не опрацював матеріал, що пропонується на самостійне вивчення; необізнаний з рекомендованою літературою, у його мовленні часто трапляються граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу.	Студент уміє користуватися окремими прикладами, але не може самостійно виконати роботу та зробити висновки.

Сумарна оцінка заноситься до залікової книжки й відомості.

9. Рекомендована література

Базова (основна)

1. Бевзенко С.П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення мови: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1991.
2. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. – К.: Вища школа, 1980. – 246 с.
3. Бичко З. До проблеми походження наддністрянського діалекту української мови // Мовознавство: Тексти доповідей та повідомлень IV Міжнародного конгресу україністів. – К.: Університетське видавництво “Пульсари”, 2002. – С. 115 - 119.
4. Бухтій М.В. Система роботи над діалектним текстом на заняттях з української діалектології // Південний архів: Зб. наук. пр. – Філологічні науки. – Вип. V-VI. Херсон, 1999. – С.316-325.
5. Бухтій М.В. Реалізація міжпредметних зв'язків на заняттях з української діалектології // Актуальні проблеми викладання філологічних дисциплін: Зб. наук. пр. – Херсон, 2003. – С.140-144.
6. Діалектна лексика: лексикологічний, лексикографічний та лігво географічний аспекти. Матеріали доповідей Міжнародної наукової конференції. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – 224 с.
7. Дзендзелівський Й.О. Конспект лекцій з курсу української діалектології. Ч.І. Фонетика. – Ужгород: Закарпатська обласна друкарня, 1965. – 127 с.
8. Мартинова Г.І. Лінгвістична географія правобережної Черкащини. – Черкаси, 2004.
9. Матвіяс І.Г. Діалектна основа української літературної мови // Мовознавство. – 2007. – №6. – С.26-36.
10. Матвіяс І.Г. Діалектна основа словотвору в українській літературній мові // Мовознавство. – 2005. – №5. – С.3-14.
11. Матвіяс І.Г. Діалектна основа лексики і фразеології в українській літературній мові // Мовознавство. – 2007. – №3. – С.23-27.
12. Нагіна В. Степовий говір: з історії формування інтерферентного ареалу // Південний архів (філологічні науки). – Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. – Вип. XXI. – С. 98-104.
13. Німчук В.В. Про походження українських діалектів // Україна: наука і культура. – 1993. – Вип. 26-27. – С. 246 – 249.
14. Півторак Г.П. Коли ж виникла українська мова? / Історія української мови (Хрестоматія). – К.: Либідь, 1996. – С. 270 – 279.
15. Русанівський В.М. Соціолінгвістика і діалектологія // Мовознавство. – 2006. – №1. – С.3-7.
16. Українська лексика в історичному та ареальному аспектах. – К.: Наукова думка, 1991. – 173 с.
17. Українська мова: Енциклопедія / За заг. ред. Русанівського В.М. – К.: Українська енциклопедія, 2004. – 824 с.
18. Ющук І. Про походження української мови // Дивослово. – 1995. – № 1. – С. 27 – 34.

Словники. Атласи

1. Андрієць О.М. Короткий словник найуживаніших термінів з діалектології. – Херсон, 2010. – 35 с.
2. Бухтій М.В. Лінгвістичний атлас лексики чабанів степових говірок Херсонщини. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. – 156 с.
3. Герман К.Ф. Атлас українських говірок Північної Буковини (Т.І. – Фонетика, фонологія). – Чернівці: Час, 1995. – 410 с.
4. Герман К.Ф. Атлас українських говірок Північної Буковини (Т.ІІ. – Словозміна. Службові слова). – Чернівці: Прут, 1998. – 215 с.
5. Дзендзелівський Й.О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської обл. УРСР. Лексика. Ч. 1 – 4. – Ужгород, 1958 – 1993.
6. Никончук М. Лексичний атлас Правобережного Полісся. – Київ –Житомир, 1994.

7. Никончук М., Никончук О., Мойсеєнко В. Поліська лексика народної медицини та лікувальної магії. – Житомир: Полісся, 2001. – 148 с.
8. Савицька Леся. Короткий словник жаргонної лексики української мови. – К.: Критика, 2003. – 336 с.
9. Чабаненко В. Фразеологічний словник говірок Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя, 2001. – 201 с.
10. Чабаненко В.А. Словник говірок Нижньої Наддніпрянщини. – Т.2 (З-Н). – Запоріжжя: Комунар, 1992. – 372 с.

III. Література для практичного застосування матеріалів діалектології

1. Бухтій М.В. Семантична диференціація віддієслівних субстантивів словотвірного типу з суфіксом -ак- у діалектній мові Півдня України // Південний архів. Філологічні науки: Зб. наук. пр. – Вип. 10. – Херсон: Айлант, 2001. – С. 228 - 231.
2. Герман К. Залишки форм двоїни в українських говірках Північної Буковини // II Всеукраїнська наукова конференція, присвячена 20-річчю нової української літератури і літературної мови (Чернівці, 24-26 вересня 1998 р.). Матеріали. – Чернівці: Місто, 1998. – С.141-146.
3. Герман К. Зміна *[t'] > [k'] *[d] > [g'] у говорах української мови // Міжнародна славістична конференція, присвячена пам'яті професора Костянтина Трохимовича. – Львів: Літопис, 1998. – Т.1. – С.32-38.
4. Герман К. Межі давніх українських ареалів у Східних Карпатах та Придумав'ї // Український діалектологічний збірник. – К.: Довіра, 1997. – Книга 3. – С.250-255.
5. Герман К. Українське діалектне мовлення в топонімії, гідронімії та омонімії Східних Карпат, Прикарпаття, Придністров'я та Нижнього Придунав'я // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.170-171. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2003. – С.18-23.
6. Іващенко О.В. Із спостережень над зоохімією Херсонщини // Південний архів. Філологічні науки. Зб. наук. пр. – Вип. 20. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. – С. 111 – 116.
7. Іващенко О.В. Організація проведення діалектологічної практики на факультеті філології та журналістики // Печатное слово. – 2004. – № 3(8). – С. 79 – 83.
8. Іващенко О.В. Семантико-структурні особливості прізвиськ Херсонщини // Південний архів. Філологічні науки: Зб. наук. пр. – Вип. 23. – Херсон, 2003. – С. 92 – 97.
9. Кузьменко Н. Ткацька лексика середньонаддніпрянських говірок: методика укладання питальника // Лінгвалізація світу: теоретичний та методичний аспекти: Зб. матеріалів Міжнародної наукової конференції (25-26 травня 2006). – Черкаси: Брама-Україна, 2007. – С.174-178.
10. Мартинова Г. Функціонування опозицій /р/ : /р'/ у середньо наддніпрянських говірках // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.117-118. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2001. – С.48-51.
11. Матвійс І.Г. Діалектна основа словозміни в українській літературній мові // Мовознавство. – 2006. – №5. – С.52-65.
12. Мельничук О. Регіональні форми ввічливості у мовленні українців // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.117-118. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2001. – С.71-76.
13. Нагіна В.О. Діалектологічні дослідження на Херсонщині // Південний архів. Філологічні науки. Зб. наук. пр. – Вип. 20. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. – С. 172 – 174.
14. Ніколаєнко І.О. Лексика традиційного ткацтва в українських східнослобожанських говірках: Монографія. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 148 с.
15. Панько Т.І. До проблеми формування й уніфікації української мови // Мовознавство. – 1990. - № 1. – С. 8 – 17.
16. Прийма І. Соціально-мовна характеристика сучасного молодіжного сленгу // Традиції і перспективи формування національно-мовної особистості: Зб. наук. пр. Всеукраїнської

- студентської наукової конференції 25 – 26 березня 2004 року. – Херсон, 2004. – С. 126 – 128.
17. Русак Н. Діалектний текст як об'єкт лінгвістичного дослідження // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.117-118. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2001. – С.42-47.
  18. Степаненко М. З історії дослідження витоків української мови // Дивослово. – 2000. – № 7. – С. 17 – 19.

Допоміжна література

1. Бичкова Т. Діалектні фонетичні особливості мови буковинських рукописних збірників XVIII ст. // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.170-171. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2003. – С.77-81.
2. Герман К. Стили українського народного усного діалектного мовлення // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.117-118. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2001. – С.10-16.
3. Гриценко П.Ю. Ареальне варіювання лексики. – К., 1990.
4. Гриценко П.Ю., Малахівська О.А., Поістогова М.В. Український діалектний фонфонд. – К.: Поліграф. д-ця Інституту історії України НАН України, 2004. – 267 с.
5. Гуйванюк Н. Професор Костянтин Герман – учений і педагог // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.170-171. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2003. – С.5-11.
6. Гуцуляк Т. Лексичні діалектизми у перекладі Юрієм Федьковичем “Слово о полку Ігоревім” // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.170-171. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2003. – С.52-57.
7. Друм Т. Сленг: погляд зсередини // Мовознавство. – 1998. – № 12. – С. 59 – 60.
8. Жайворонок Н.В. Українська етнолінгвістика. Нариси: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Довіра, 2007. – 262 с. (Розділ “Етнолінгвістика та діалектологія”. – С.36-38).
9. Закревська Я. До українсько-білоруської мовної межі крізь призму слов'янської лінгвістичної географії // Мовознавство: Тексти доповідей та повідомлень IV Міжнародного конгресу україністів. – К.: Університетське видавництво “Пульсари”, 2002. – С. 97 – 101.
10. Котик Л. Усне діалектне мовлення Північної Буковини (словозміна іменників II відміни м'якої та мішаної груп) // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.117-118. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2001. – С.180-185.
11. Магушинець І.І., Собуцький М.А. Міжмовна інтерференція і хронологія формування романських діалектів // Мовознавство. – 1990. – №4. – С.54-56.
12. Мартинова Г.І. До проблеми генезис середньо наддніпрянського діалекту // Мовознавство. – 2007. – №2. – С.10-16.
13. Мартос С. А. Сленг як складова молодіжної субкультури // Південний архів. Філологічні науки: Зб. наук. пр. – Вип. 21. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. – С. 110 – 114.
14. Матвіяс І.Г. Діалектна основа мови в творах Пантелеймона Куліша // Українсько мові і література. – 2008. – №1. – С.95-99.
15. Мельничук Б. З погляду молодшкурника // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип.170-171. Слов'янська філологія: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2003. – С.12-14. (про діалектолога К.Германа).
16. Ющук І. Про походження української мови // Дивослово. – 1995. – № 1. – С. 27 – 34.

10. Інформаційні ресурси

[uk.wikipedia.org/...](http://uk.wikipedia.org/)
www.scribd.com/doc

www-philology.univer.kharkov.ua/.../serdega_s...
lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/324/6.pdf
litopys.org.ua/ukrmova/um157.htm